

Pave Frans taler i det albanske parlament. Ved hans side står præsidenten, Bujar Nishani. I baggrunden ses en buste af Albaniens nationalhelt, Skanderbeg.

Tema-artikel:

Pave Frans i Albanien: »Glem ikke jeres historie«

Af Feride Istogu Gillesberg

Et historisk øjeblik udfoldede sig den 21. september 2014 i Albanien, da Pave Frans besøgte Tirana. Flere end 300.000 albanere kom til Albaniens hovedstad for personligt at opleve Paven. I hele den albanske befolkning på Balkan oplevede vi en overvældende begejstring. Det er en stor ære, at Pave Frans har valgt at besøge vores land på sin første rejse i Europa uden for Italien! Pave Frans blev set som Pave for os alle, selv om landet hovedsageligt er muslimsk. Befolkningen modtog ham med åbent hjerte, og de fleste albanere er stolte af, at han har valgt at besøge vores elskede Moder Teresas og Skanderbegs hjemland. Paven har med sit besøg sat Albanien på verdenskortet.

Pave Frans valgte sit navn efter Franciskanerne, fordi han helhjertet er dedikeret til at være tjener og hjælper for de allerfattigste. Et vigtigt forbillede for denne mission er Moder Teresa, der på utrættelig vis har hjulpet de fattigste af de fattige i Indien. Med en grænseløs næstekærlighed opsøgte hun de fattige, syge og døende på gaderne i Kolkata, for at hjælpe dem. Hun gav dem tag over hovedet og plejede dem. Hun grundlagde skoler til fattige og forældreløse børn, byggede plejehjem til de spedalske og organiserede et sted, hvor de døende kunne være. Hendes enorme indsats var anledningen til, at Pave

Poul 2. helgenkårede Moder Teresa. Moder Teresas hengivenhed over for menneskeheden har givet albanerne et ry i verden, og alle albanere elsker hende og er stolte af hende.

Moder Teresas popularitet i Albanien er meget stor.

Skanderbegs historie

For at forstå, hvorfor Pave Frans rørte ved noget meget dybtliggende i den albanske folkesjæl, må man kende Kristendommens historie i Albanien. Paven sagde selv, at han har brugt to måneder til at studere vores historie for

at kunne være forberedt til denne dag. Lige fra begyndelsen udstrålede han en stor medfølelse for vores land, som vort folk aldrig før har oplevet, og som har givet ham en hædersplads i folks hjerte.

Pave Frans henviste til, at evangeliet allerede i apostlen Paulus' tid blev forkyndt i Illyrien, som albanernes forfædres land hed. De fleste mennesker ved ikke, at albanerne har været kristne indtil midten af det 15. århundrede. Så kom den brutale invasion af det Osmanniske Rige. Efter at vores nationalhelt Skanderbeg døde, gik det Osmanniske Rige grusomt til værks med at statuere et eksempel, for at befolkningen ikke mere skulle omvende sig til Kristendommen. Det Osmanniske Rige herskede i 500 år på hele Balkan.

Portræt af Skanderbeg, »Dominus Albaniae« (Albanernes herre). Uffizi-gallerierne, Firenze.

Skanderbeg (1405-1468), hvis albanske navn var Gjergj Kastrioti, var søn af Gjon Kastrioti, herskeren i Epirus. Kastriotifamilien var samlingspunkt for alle albanere. Da osmannerne invaderede området, tvang de, på grund af det af ødelæggelse allerede prægede område, Gjon Kastioti i knæ. Han kunne ikke forsvare sit folk og var tvunget til at indgå en aftale. Som sikkerhed for, at aftalen blev holdt, tog sultanen Gjons sønner med sig som gidsler til Konstantinopel. Med undtagelse af Gjergj Kastrioti, som var den yngste og stadig et barn, blev sønnerne myrdet på vejen. Sultanen skånedes Gjergj, da han fik sympati for drengen, fordi han var meget talentfuld. Drengen blev omvendt til Islam, og sultanen tog ham til sig i sit palads, hvor han opdragede og uddannede ham som sin egen søn. Da Gjergj blev 18 år, fik han udmærkelsen 'Skanderbeg' (Alexander den Store) af sultanen, da han allerede i en ung alder var en ledende general. Hans talent for krigskunst var enestående. Skanderbeg transformererede derudover den osmanniske armé til en civiliseret hær, hvilket skaffede ham endnu større gunst hos sultanen. Sultanen tænkte virkelig, at Skanderbeg var

hans egen søn. Da nyheden om Gjon Kastriotis død nåede Konstantinopel, sendte sultanen Skanderbeg til Albanien for at nedkæmpe eventuelle opstande. Ved hjemkomsten til sit elskede land, greb Skanderbeg øjeblikkets chance. Han mobiliserede en modstandsbevægelse og kæmpede imod det Osmanniske Rige under vores flag, ørnen med de to hoveder, for sit lands frihed og de kristne værdier, indtil sin død.

Vatikanet knyttede under Pave Pius 2. relationer til Skanderbeg for at hjælpe ham, da han ikke alene kæmpede for sit folks frihed, men også for hele den kristne verden. Pave Pius gav ham ærestitlen »Atletha Christi« (en kæmper for Kristus). Mens Skanderbeg holdt det Osmanniske Rige i skak på den ene side af det Ioniske Hav, havde den anden side af det Ioniske Hav sin ryg fri, hvilket muliggjorde den italienske renaissance. Desværre har kun få kendskab til albanernes historie.

Skanderbegs borg i Krujë

Vores historie blev levendegjort for vore øjne, da Pave Frans sagde følgende i sin prædiken i Tirana: »... vores hær stod på jeres side... for at støtte jer, han led og trøstede jer, og til sidst løftede han jer op på ørnevinger... må ørnen, der er afbildet på jeres lands fane, minde jer om håbets kerne, altid at sætte jeres lid til Gud, som ikke skuffer, men altid står ved vores side, især i de vanskeligste øjeblikke... Jeg er kommet her i dag for at takke jer for jeres eksempel og give jer mod til, at håbet må vokse i og omkring jer. Glem ikke ørnen! Ørnen glemmer ikke sin rede, men flyver højt! Flyv I også højt! Stig op! Jeg er kommet for at inddrage de unge generationer... Vi takker den albanske kirke for at bevidne troskaben mod Kristendommen! Glem ikke reden, glem ikke jeres gamle historie, også prøvelserne, glem ikke sorgerne, men tag ikke hævn. Gå frem og arbejd med håb, et stort håb. Mange af dine sønner og døtre har lidt, endda ved at ofre deres eget liv. Må deres eksempel i dag og i morgen give dig styrke på vej til kærlighed, på vej til frihed, retfærdighed og frem for alt på vej til fred...«

Da Moder Teresa (1910-1997) blev født, herskede det Osmanniske Rige stadig på Balkan, men dets dage var talte. Efter Anden Verdenskrig gik albanerne igen en mørk tid i møde. Landet blev delt, og folk blev myrdet, tvangsdeporteret og isoleret. I Kosova fandt en etnisk

udrensning under Rankovic sted, som meget få har kendskab til. Utallige mennesker blev likvideret og tvangsdeporteret til Tyrkiet, fordi de var »muslimer«. I Albanien tog diktator Enver Hoxha, med briternes hjælp, magten i landet. Han gravede bogstavelig talt landet ned i bunkerer – isolerede det – og begik mange grusomheder. Hans regime kan sammenlignes med Pol Pot-regimet i Cambodja. Alle intellektuelle blev sendt i arbejdslejr, og landet blev sat tilbage til stenalderen. Albanien blev udråbt som det første, ateistiske land i verden, med undertrykkelse, forfølgelse og mord af de troende til følge.

Pave Frans hørte personligt de få, nulevende overlevendes beretninger om deres lidelser, hvilket rørte ham til tårer. I sin tale på Moder Teresa Pladsen sagde Paven: »... Når vi tænker tilbage på de rædselsfulde, årtier lange lidelser, og den hårde forfølgelse af katolikker, ortodokse og muslimer, kan vi sige, at Albanien er et land, der består af martyrer. Mange biskopper, præster, ordensfolk, troende lægmænd ... har betalt for deres troskab med deres liv...«

Bro mellem religionerne

Samtidig byggede Paven bro mellem religionerne. I sin tale til det interreligiøse møde i Tirana lagde han ud med at sige: »Religionsfrihed er faktisk – som den hellige Johannes Paul 2. bekræftede under sit historiske besøg i Albanien i 1993 – ikke kun en værdifuld gave fra Gud til alle, der besidder troens nådegave. Den er en gave til alle, fordi den er den grundlæggende garanti for alle andre udtryk for frihed ...

... intet andet end troen minder os om, at vi, hvis der kun er en eneste Skaber, alle er søskende! Religionsfrihed er en bastion imod al totalitarisme og et afgørende bidrag til menneskeligt broderskab.« Og med sine egne ord sagde Pave Frans endvidere, »ægte religion er en kilde til fred og ikke vold! Ingen må bruge Guds navn til at udøve vold! At myrde i Guds navn er en alvorlig helligbrøde! At diskriminere i Guds navn er umenneskeligt ... religionsfrihed er et fælles rum, et område for agtelse og samarbejde, som skal bygges med alles medvirken ... Jeg tillader mig at henvise til to holdninger, som i særdeleshed kunne være brugbare til fremme af denne grundlæggende frihed. Den første holdning består i, at man i hver

mand eller kvinde – også dem, der ikke tilhører vores egen religiøse tradition – ikke ser en rival, og endnu mindre en fjende, men ser brødre og søstre. Grundlæggende set er vi allesammen pilgrimme på denne jord, og på vores rejse her lever vi i vores længsel efter sandhed og evighed, ikke som væsener, der er adskilt fra andre, ... men som væsener, der er afhængige af hinanden ... Den anden holdning er engagementet til fordel for det almene vel. Hver gang, ens tilhørsforhold til ens egne, religiøse traditioner frembringer en mere overbevisende, mere nådig og mere uselvsk tjeneste for hele samfundet, er det en autentisk udøvelse og udvikling af religionsfriheden ... Jo mere, man er til tjeneste for andre, desto mere fri er man. Ser vi os omkring og ser, hvor meget nød, der er blandt de fattige, spørger vi, hvor længe skal vores samfund søge efter vejen til en mere udvidet social retfærdighed, til en inkluderende økonomisk udvikling? Mænd og kvinder, som er inspireret af deres egen religiøse tradition, kan yde et uudværligt bidrag til at virkeliggøre denne søgen.«

Butrint i det sydlige Albanien, oprindeligt en illyrisk by, der blev erobret af romerne. Byen blev forladt i middelalderen. I Albanien vælter fortidsminderne op af jorden.

Udvikling skal være retfærdig – drivkraften bag BRIKS

Økonomisk udvikling af alle nationer er nøglen til fremtiden for os alle. Det understregede Paven i sin tale til den albanske præsident og til diplomater. »Nu går landet nye udfordringer, som opstår, i møde. I en verden, hvor tendensen går i retning af økonomisk og kulturel globalisering, skal man gøre sig alle anstrengelser for, at vækst og udvikling kommer alle til gode, ikke kun en del af befolkningen. Ellers vil denne udvikling ikke være ægte, hvis den ikke er vedvarende og retfærdig, det vil sige, hvis den ikke udtrykkeligt tager hensyn til de fattigstes rettigheder ... Globalisering af markedet må nødvendigvis modsvares af globalisering af solidaritet. Med den økonomiske vækst skal en større agtelse for skabelsen fremmes; sammen med individets ret må retten imellem staten og individet beskyttes, især familieværdier, som skal befæstes, og som lader os se på fremtiden med håb. I dag kan Albanien gå disse udfordringer i møde inden for rammerne af frihed og stabilitet.«

Paven kom med en plan for fremtiden af samme karakter, som vi ser det med BRIKS-nationerne, der er fast besluttet på at udvikle deres nationer, hvor udvikling også når de fattigste i samfundet, ligesom Indiens nye premierminister Narendra Modi sagde i sin tale til inderne i New York. Modi sagde blandt andet, at ligesom Mahatma Gandhi dengang mobiliserede befolkningen mod Det britiske Imperium, således skal vi dag mobilisere en national massebevægelse for økonomisk udvikling, med det formål at overkomme fattigdom, så intet barn mere er sultent i Indien. Man kan ikke ignorere, at Pave Frans er fra Argentina. Hans hjemland under ledelse af Cristina Kirchner, som Paven fuldt ud støtter i hendes kamp mod gribbefondene, der er knyttet til Wall Street, er en drivkraft i og aktiv del af BRIKS-politikken.

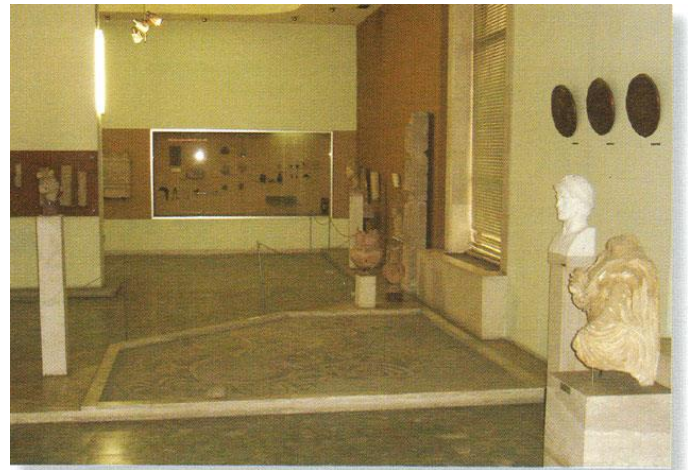
Opråb til de unge

Eftersom det drejer sig om alle nationers fremtid, vil jeg gerne slutte af med et sidste citat fra Pavens tale i Tirana, som han rettede til de unge. »Jeg henvender mig især til jer unge mennesker! Man siger, at Albanien er Europas yngste land, og jeg vender mig til jer ... Kære unge mennesker, I er den nye generation, Albanien nye generation, fædrelandets fremtid. I forstår, med evangeliet kraft og af jeres forfædres eksempel, at sige nej til afgudsdyrkelsen af penge – pengekulden – at sige nej til en falsk individualistisk frihed, nej til afhængighed og vold, men derimod ja til en kultur med imødekommenhed og solidaritet, ja til skønhed, der ikke kan adskilles fra det gode og det sande, ja til livet, der hengiver sig med et stort hjerte, men er tro i det små. På dette mod vil vi bygge et bedre Albanien og en bedre verden, i jeres forfædres fodspor ...«

Pave Frans har samlet mit folk omkring håb og en vision for økonomisk udvikling for at bygge en fremtid for vores land. Det bedste, mit land og alle nationer kan gøre, er at tilslutte sig den nye bevægelse af »alliancefri nationer«, »BRIKS«, som indgyder håb om en retfærdig, økonomisk udviklingspolitik, som Schiller Institutet har mobiliseret for i tre årtier, og som BRIKS-landene netop nu udfolder fuldt ud.

Vi skylder de mennesker, som har ofret deres liv for at vi kan være til, at vi forpligter os til at skabe en menneskeværdig tilværelse for alle mennesker i hvert enkelt land i verden. Det er vores ansvar; en gæld fra fortiden til gavn for fremtiden.

Et kig ind i Albanien Nationalhistoriske Museum
- Illyrernes land

Forslag til fordybelse:

Schiller Institutets Specialrapport, juni 2012:

»Et økonomisk mirakel for Sydeuropa, Middelhavsområdet og Det afrikanske Kontinent«

<http://schillerinstitut.dk/drupal/node/660>

Ring til os (35430033), hvis du ønsker rapporten tilsendt.

Om artiklens forfatter:

Feride Istogu Gillesberg er næstformand i Schiller Institutet i Danmark. Hun er albaner, født i Kosova (1973) og delvist opvokset i Tyskland, hvortil hendes familie emigrerede, da hun var barn. Som 18-årig mødte hun Schiller Institutet i Tyskland og har siden været politisk aktivist. Hun er gift med Schiller Institutets formand, Tom Gillesberg.

feridegillesberg@gmail.com

Artiklen har ikke tidligere været publiceret.